

✕ Želja Slovincov.

»V zemlji slovenski, v predragi deželi,
Ki si jo ljubil presérčno vés čas;
V kateri očéte so naši sloveli,
Ktera zdaj ima grob komej za nas!«
Dr. Prešerin.

Tako je zdihoval naš slavni pevec, prepričan iz svoje in svojih rojakov skušnje, katerim v domači deželi nikakor sonce prijazno ni zasijalo, ki so le zaterti po ternovih potih hodili in prosili majhin grizej kruha iz ptujih rok v svoji domovini! —

Prikazala se je zarja v poslednjih dneh vsim narodom, vsaka država je zadobila pravičo, razodeti svoje želje odkritosérčno — odgerniti zagrinalo, katero je sérčne rane pred obličjem mogočnikov zakrivalo in tako stopiti v red prostih samosvojih ljudstev, de vživa sad umne prostosti, po volji božji in po zasluženji človeškiga poklica. —

Ptice žvergolé po zelenih germičih, kader prijazna spomlad njih želje obudi — vsaka le po materno prepéva — in le v kletki zaperti kanarček se mora po orgeljcah učiti. Kako bomo mi Slovenci prepevali zdaj, ko so se vrata naših kletek odperle? Ali ne bomo z edinim glasom v maternim jeziku zadonéli: Slava, Slava preljubimu Cesarju! Bog živi Dunajčane, ki so verige avstrijskih narodov razsuli! —

Vidim vas bratje sicer radovoljno usta odpirati — pojémate — pa glasú — glasú — domorodniga ni! Saj ste se le ptujiga jezika vadili, domorodniga pa zatérali, zato, de je ptujic čez vas gospodoval! — Izobraženi Slovenci, omikani mestjanji! bili ste podložni ptujcam, neznani pa svojim sorojakam po deželi, katerih luč izobraženja dotékla ni. — Kaj čuda, de se je naš kmet gospoda ogibal! — saj mu je bil neznán. Kaj čuda, de je naš kmet omikaniga sorojaka pisano glédal, kér njegoviga jezika ni razumel! —

Le po deželskih šolah se je do zdaj domorodni jezik učil — in h kakimu pridu je bil? — Kake molitevske bukvice in kako sveto pismo ste znali brati. Práv je, de se človek za večnost pripravlja, ali če hoče to storiti, mora posvetno v pravim redu ohraniti. Za posvetne potrebe pa do zdaj prave podpore ni bilo. Po kancelijah so vas po slovensko vpraševali, in velikokrat jih niste razumeli, — po nemško so pa pisali, de niste vedili koga — oterpnjeni ste stali, kakor de bi vam bila megla pred očmi igrala. Svoje pravice in vse druge spiske ste le po nemško začerkane v roke dobivali — in nihče jih razumel ni! Ako ste hotli ta ali uni sestavik zvediti, ste mogli po kancelijah od mize do mize tavati, in kér imajo kancelirji po deželi zmirej dosti opraviti, ste se večkrat domú vernili, brez de bi bili svoje opravke opravili. Tako ste prišli kakimu postránskimu goljufu v roke, de vam je pisma razlagal, napčino obračal, vas oslépil, ob denarje pripravil, v pravde zaplédel ali pa zoper gosposke podkuril.

Le beseda od serca do serca séga, in de edinost izvari, mora sama edina biti!

Pomanjkanje edinosti med gospodo in kmetam v naših krajih pa gotovo tudi iz poptujčevanja domorodniga jezika izvira; in pomanjkanje edinosti se je v nekterih krajih naše dežele v gerdim razbojništvu razodévalo. —

De ne bomo v domači deželi ptujci, de ne bomo v domači deželi iz ptujih rok kruha prosili, tako zavpimo z donéim glasom: de naj se prvič naš materni jezik razširi; — de naj se vpelje v šolah in v pisarnicah, saj v tistih po kmetih; de naj

nas verli domorodci vladajo; de naj nam naše pravice v maternim jeziku na svitlo dajejo, in sploh de naj se Slovenec po slovensko obrača; in po tém bomo peli:

»Na zemlji slovenski, v domači deželi,
Ki jo je ljubil Slovenec vés čas;
V kateri očetje so naši sloveli,
Ta bo iméla svét raj zdaj za nas.«

Ambroš.

Odperto pismice

krajnskih poslancov vsim Slovincam.

Od nedelje do pétka popoldne (od 9. do 14. maliga travna) smo na Dunaji vse opravila dokončali, ktere smo — po izgledu poslancov družih deželá — tudi mi prevzeli. Bili smo pri presvitlimu Cesarju, pri svitlimu nadvajvodu Francu Karlnu, pri svitlimu nadvajvodu Janezu, pri ministru Pillersdorfu, poslednjič pa, smo tudi obiskali izbor mestnjanov v hiši mestne gosposke in pa šolsko mladost v Dunajskim vseučelišu, kamor so nas naši verli domorodci z veliko veliko častjo spremili. Povsod smo bili prav sérčno in prijazno sprejeti in dopolnjenje naših prošinj v kmetijskih, narodnih in družih zadevah, ktere so po sklepu Ljubljanskiga deželniiga zбора našim bravcam iz 15. lista Novie (na 58. in 59. strani) znane, nam je — kar koli bo mogoče — obljubljeno.

Obiskali smo tudi veliko svojih domorodcov, ki na Dunaji prebivajo, in soznani smo se z mnogimi družimi možmi slovanskiga naroda. Pogovarjali smo se vsak dan s svojimi domorodci: kaj je zdej naši domovini za stran narodnosti nar bolj in nar poprej potreba? Le ena misel je bila nas vsih, de je treba narodnost krepko povzdigniti in uterditi — ali v tem, kako se ima to storiti, de bi se lepi namen gotovo dosegel, nismo bili vsi enacih misel. Nekteri naših domorodcov so vsi uneti za slavo in povzdigo naše narodnosti, kar je prav lepo in častno, pa ne poznajo našiga sedanjiga stanú, naše sedanje dušne moči in terjajo, de bi drevo v enim mahljeji padlo. Veliko družih domorodcov pa je tudi na Dunaji, ki so tudi vsi goreči za slavo in povzdigo naše narodnosti in ki so že v delih pokazali, de so právi prijatli svoje domovine, ki pa oziraje se na sedanji stan in na sedanjo dušno moč slovenskih deželá, z nami vred le to želijo, kar je zdej moč v prid domovine izpeljati in so s poglavitnimi prošnjami deželniiga krajnskiga zбора (15. list Novie) edinih misel. Namesto več družih tacih verlih domorodcov imenujem le slavniga gosp. Dr. Miklošiča in mnogospoštovaniga gosp. Dr. Dolencu, ki sta goreča, pa praktiška Slovincu.

Nekteri za povzdigo naše narodnosti vneti Slovinci želé, de bi se krajnska dežela, slovenski del koroške in štajarske dežele, slovensko Istrijansko in Goriško v en narod zedinili. Mi smo te želje nekemu presvitlimu Gospodu na Dunaji razodéli, ki so jih pravične poterdili in pohvalili, pa le eno samo tode poglavitno reč so pristavili, namreč: de ni nikakor dovolj, de take vošila le nekteri iskreni domorodci na znanje dajo, ampak te vošila morajo **edini glas vsih tistih ljudstev** biti, ki imajo v tako novo zavezo stepiti. Ljudstvo mora govoriti, mora želje na znanje dati, de se ne sili h kaki reči, h kateri morebiti nagnjenja nima. Krajnci bojo — po mojih mislih — slovenskim bratam Štajarskiga, Koroškiga, Istrijanskiga, Goriškiga s sérčnim veseljem roko podali in se z njimi zedinili, de bi bila Ljubljana sredica slovenskih deželá — kaj pa k temu ljudstvo na Koroškim, Štajarskim, Istrijanskim, Goriškim pravi? Ali si tudi to želi? Ali tudi to terja?

Nihče nima pravice v imenu celiga naroda govoriti, če ne more skazati, de vsaka soseska to želi.